

מי יגדיר את התפקיד שלי?: תפקידי סטודנט, בין פייסבוק למוסד האקדמי

ע. ארגמן

מכללת לוינסקי לחינוך, תל אביב, ישראל

המחקר הנוכחי בוחן תפקידי סטודנט כפי שהללו נגלים בקירות פרטיים בפייסבוק. קירות פרטיים מהווים סביבה מעניינת לחקירת תפקידי סטודנט, מאחר ו(פוטנציאלית) הם אינם נשלטים על ידי האוניברסיטה או המכללה ולכן תפקידים בהם עשויים להיות חופשיים ממגבלות - כמו היררכיה, פורמאליות, פרופסיונאליות ועילות - המיוחסות למוסד האקדמי. המחקר הנוכחי שואל (1) מהם תפקידי הסטודנט הנגלים בקירות פרטיים של סטודנטים בפייסבוק? (2) האם תפקידים אלה אכן חורגים מתפקידי סטודנט מסורתיים?

בספרות המחקרית, "הלומד" מהווה תפקיד סטודנט מרכזי (Huber, 1987). סטודנטים ממלאים תפקידים נוספים כפעילים פוליטיים וחברתית (בתוך ומחוץ לקמפוס) וכסורקי מקומות עבודה פוטנציאליים במהלך הלימודים. מחקרים העוסקים בתפקידי סטודנט בפייסבוק, בוחנים פרופילים שנפתחו לצרכים לימודיים. בפרופילים אלה, תפקידי סטודנט מתייחסים לאספקטים אקדמיים (למשל, הסטודנט כחושב רפלקטיבית על התנסויותיו בקורסים), לאספקטים בין-אישיים במסגרת האקדמית (הסטודנט כשומר על קשר עם סטודנטים אחרים) ולסטודנט כאקטיביסט פוליטי/חברתי (Lampe, Ellison & Steinfield, 2006; Selwyn, 2009). כאמור, תפקידי סטודנט לא נחקרו בקירות פרטיים בפייסבוק; מחקרי עושה כן. המחקר הנו איותני, אתנוגרפי; הוא נמשך שנתיים ומתבסס על ניתוח תוכן של קירות של שישה סטודנטים לתואר ראשון, הלומדים במוסדות אקדמיים שונים (המכללה למנהל, המכללה האקדמית ספיר, תצפ, אוניברסיטת בן גוריון בנגב). את הקטגוריזציה הדריכה השאלה: אילו התנהגויות רפטיביות מצביעות על החוויה שעניינה "להיות סטודנט"?

נמצאו חמישה תפקידי סטודנט: המיידע (60 קירות), הלומד (25 קירות), המתלונן (13 קירות), המעודד (12 קירות) והקורא לפעולה (11 קירות). מתפקידים אלה, רק "הלומד" נמצא בספרות המחקרית. העובדה שהשיח בכיתה המסורתית מניח (לרוב) סטודנט בתפקיד נמען, פסיבי (בהשוואה למרצה ובהתייחס לזכות לדבר ולקבוע את המתרחש בכיתה; ורדי-ראט ובלום קולקה, 2005) עשויה להסביר את הפועת ארבעת התפקידים האחרים דווקא בפייסבוק. ארבעת התפקידים מופיעים גם נוכח העובדה שבמחקרי לא נמצא קונפליקט תפקיד (מצב שבו היחיד לא מצליח להשיר תפקידים שבסיסם בסביבה אחרת; Turner, 1978). לחקירת קירות פרטיים בפייסבוק יש אם כן חשיבות, כסביבה שבה אקטיביות סטודנט מסורתית (שעניינה הקשבה והשארות בשקט; Ilkka, 2005) נשברת.

ביבליוגרפיה:

ורדי-ראט, א' ובלום-קולקה, ש' (2005). השיעור כאירוע דיבור א-סימטרי. בתוך: ע' קופפרברג, ע' אולשטיין (עורכות). שיח בחינוך: אירועים חינוכיים כשדה מחקר (עמ' 385-417). תל אביב: מכון מופ"ת.

Huber, L. (1987). Changes in the student role. *Studies in Higher Education*. 12 (2), 157-168.

Ilkka, A. (2005). *Institutional interaction: Studies of talk at work*. Hants: Ashgate.

Lampe, C. Ellison, N. & Steinfield, C. (2006). A Face(book) in the crowd: Social searching vs. social browsing. *Proceeding of the 2006 20th Anniversary Conference on Computer Supported Cooperative Work* (pp. 167-170). New York: ACM Press.

Selwyn, N. (2009). Faceworking: Exploring students' education-related use of Facebook. *Learning, Media & Technology*. 34 (2), 157-174.

Turner, R. H. (1978). The role and the person. *American Journal of Sociology*. 84 (1), 1-23.